

Сценарій відкритого заняття гуртка «У світі казки чарівної»

Тема. Секрети вірша.

Мета. Вчити дітей складати вірші, вдосконалювати мовну культуру учнів, збагачувати словниковий запас; прищеплювати інтерес до милозвучності та багатства української мови. Розвивати естетичні смаки, вдосконалювати уміння виражати свої почуття засобами слова. Виховувати прагнення розмовляти літературною мовою, любов до поезії

Хід заняття

Учитель. Усі ми любимо вірші. Їх приємно слухати, легко вчити напам'ять, вони викликають захоплення милозвучністю нашої мови. А чи знаєте ви, як писати вірші? Послухайте, як вчився писати вірші Незнайко та які «секрети» вірша знає Квітик!

(На сцену виходять Незнайко та Квітик).

Незнайко. Привіт, Квітику! Навчи мене писати вірші. Я теж вирішив стати поетом.

Квітик. А в тебе здібності є?

Незнайко. Звичайно є. Якби не було, я б не приходив!

Квітик. Це треба перевірити. Ти знаєш, що таке рима?

Незнайко. Звичайно, знаю! Рима – це... Ні, не знаю.

Квітик. Рима – це коли два слова закінчуються однаково. Придумай риму до слова палка.

Незнайко. Палка – ручка.

Квітик. Яка ж це рима? Тут рими ніякої нема.

Незнайко. Це ж чому? Пал-ка – руч-ка. Слова закінчуються однаково.

Квітик. Цього мало. Потрібно, щоб слова були схожі за звучанням, щоб було складно. Ось послухай: палка – балка, палка – скакалка, книжка – шишка, коржик – моржик.

Незнайко. Зрозумів! Зрозумів!

Квітик. Придумай риму до слова чапля.

Незнайко. Чапля – шваля.

Квітик. А хіба є таке слово?

Незнайко. А хіба немає? Ну, тоді рвакля.

Квітик. Вигадуєш ти все. Такого слова не буває.

Незнайко. Ну, тоді пиши вірші сам.

Учитель. Ось на цьому і закінчилась Незнайкова наука. Дітки, а ви хочете навчитись писати вірші? Їжачок-Віршовичок допоможе вам у цьому. Він приніс «поетичну скриньку», а в цій скриньці знаходяться «секрети» вірша. Хто з вас відкриє ці секрети, зможе стати справжнім поетом!

То що ж це за секрети? Давайте подивимось.

(Дістаю перший «секрет», учні хором читають: РИМА).

Учитель. Давайте запам'ятаємо, що таке рима. Рима – це коли слова схожі за звучанням. Послухайте, як розповів про риму американський поет Джон Чіарді.

Дві пташки дивовижні
У моїй скриньці є:
І якщо хочеш, то зіграй
В цю гру, дитя моє.
Але щоб гру могли почать
Затям, мій друже, ти,
Що різні ці мої птахи
Та схожі в них хвости!
Піймать оцих чудних пташок
Таки нелегкий труд.
Імення дивно в них звучать,
Їх *римами* зовуть...
І, справді, птахи жваві!
Начистять дзьоба браво
Та як почнуть витягувать
То та, то інша слово.

Одна дістала слово *цвях*,
А інша ним забила дах.
Одна дістала слово *слон*,
А інша *тон* і *телефон*.
Одна дістала слово *край*,
А інша – фразу *ну, прощай...*
- Тепер, - кричать мені вони, -
Зіграти з нами ризикни!
Слова ми будем діставать
А ти повинен римувать!
Дістали слово *білка*,
Я відповів їм *стрілка*.
Дістали слово *жабка*,
А я сказав їм *крапка*.
З годину жонглювали ми
Подібними словами.

Давайте ж, друзі,
Ми тепер пограємо із вами!

(Пропонуються мовленнєві ігри).

Гра «Складно – нескладно»

Учитель читає пари слів. Якщо вони римуються, діти аплодують.

Вода – руда

вода – сироп

робота – болото

лисичка – сестричка

зірка – небо

коса – роса

мама – піжама

квітка – ромашка

Гра «Літаюча рима»

Учитель «кидає» слово, діти «ловлять» і «кидають у відповідь риму.

Коса – роса, краса, чудеса, оса.

Сонечко – донечка, віконечко.

Весна – Десна, рясна.

Гірка – нірка, сірка.

Лисичка – сестричка, суничка, криничка.

Можна використати вірш:

Швидко слово називай

Йому риму додавай.

Затремтіла в лісі гілка

Грає весело сонілка

Бо на неї сіла... білка.

Джу-джу-джу бриніла... бджілка.

*На казковий на пеньок
Сів спочити... Колобок.*

*На травиці є роса,
А у дівчини... коса.*

Учитель. Молодці! Прийшов час познайомитись з новим «секретом».
(Дістаю слово ЗВУКОЗАПИС).

- Я буду читати вірші, а ви відгадайте, про кого у них говориться.

*Що за крик біля води?
Ква-су, ква-су нам сюди,
Ква-су, ква-су, просто кваші,
Нам вода набридла наша*

*Друг у мене є Тимур
Він говорить: мур-мур-мур.
Любить вилізти на мур
І хвалиться: «Я Тиму-у-ур».*

- Які слова чи звуки вам допомогли відгадати, про кого йдеться у віршах?

*- Кар-раул! Картину вкрали!
Раптом пташка закричала.
- І картину, і картон
І смачненький ма-кар-он!*

Учитель. Хто дістане наступний «секрет»?
(Діти дістають слово ПОРІВНЯННЯ).

Учитель. Поети любляють порівнювати. Ось як говорить один із них:
(На дошці плакат з віршем).

*Все на світі схоже:
Човник в морі – на калози,
Змія – на ремінець тоненький,
Сонце – на пиріг кругленький,
Кіт смугастий – на піжаму,
Я – на тата, ти – на маму.*

Учитель. Діти, чи любите ви спостерігати за білими пухнастими хмаринками, що мрійливо плывуть по небу? На кого чи на що вони бувають схожі? (На коня, казкового дракона, білого ведмедика Умку, спляче кошеня, великий лицарський замок тощо). Давайте пограємо у гру!

Гра «Порівняння»

Один учасник виходить з приміщення. Вибираємо будь-який предмет і кожен намагається уявити, на що цей предмет схожий. Потім пропонуємо відгадати цей предмет учневі, що виходив, називаючи на що він схожий.

(Квітка у вазі схожа на бантик, метелик, пропелер; люстра на сонечко, великий ліхтарик тощо).

Гра «Ми поети»

Щоб написати вірш, потрібно дібрати порівняння.

Що нагадує вам молодий місяць?

1. Він пливе у темнім небі,
наче в морі срібний... (човник).

2. Ось пливе легка хмаринка
Ну справжнісінька... (пір'їнка)

3. Настала казкова ніченька
І річечка стала, як... (стрічечка).

4. Ось який у нас метелик!
Подивіться, діточки.
Він літає, в небі грає,
Крильця, наче... (квіточки).

- Під слова цього віршика можна уявити себе метеликами та покружляти, промовляючи слова.

Гра «Азбука віршування» (додаток 1)

Кожному учневі дається картка, у якій завдання: дописати вірш.

Учитель. Діти, ви дуже добре попрацювали на цьому занятті! Розкрили «секрети» написання віршів. Отже зможете самостійно складати вірші, як справжні поети! Їжачок-Віршовичок написав нам вірш у подарунок, але деякі рядки не зміг закінчити. Допоможемо дописати йому віршик до кінця?
(На дошці плакат з віршем. Пропущені слова учитель прикріплює пізніше).

*До нас, наче фея, злетіла вона –
В зеленому одязі, в квітах... (весна).*

*Серед поля, наче діти,
Розцвіли весняні... (квіти).*

*З-під снігу, де джерельце ніжне
Пробивсь до сонечка... (підсніжник).*

*Горить, пала на сонці цвіт,
Тому і зветься... (горицвіт).*

*А край долинки, де затінок
Повивсь дрібнесенький... (барвінок).*

*Ось на галявині Наталка
Знайшла малесеньку... (фіалку).*

*Одяг червоний він жупан
Стоїть, пишається... (тюльпан).
Квітки на бал запросять вас
Потанцювати з ними... (вальс).*

Під мелодію П.І.Чайковського «Вальс квітів» учні малюють улюблену квіточку, або танцюють.

Можна запропонувати інші «добавлянки» відповідно до пори року, коли проводиться свято. Наприклад:

Зима

*Зима! Зима! Усякий знає,
Вона ... (холодною) буває.
Летять, кружляють, мов пушинки,
Легкі, білесенькі ... (сніжинки).*

*Міста чистенькі, білі села,
Зима і радісна, й ... (весела).
Мороз і лід озера кута,
Зима тоді, всі кажуть, ... (люта).*

*А як насуне хмара сива,
Зима по-своєму ... (красива).
А вранці іній – то обнова!
Яка зима у нас ... (казкова).*

*Зима, кажу вам, дуже гарна,
То сонячна, то дуже ... (хмарна).
І не завадило б кожуха,
Така буває ... (завірюха).*

*І горнутьсЯ всі до тепла,
Така зима буває ... (зла).
А блисне сонечко згори,
Ото краса для ... (дітвори).*

*На гірку всі біжать вони,
Несуть санчата й ... (ковзани).
Яка ж зима? Яка вона?
Вона весела і ... (сумна).*

*Вона буває і серйозна:
Суха, і вітряна, й ... (морозна).*

Дідові грушки

*Причалапав ховрашок
З'їсти дідових ... (грушок)
Жовту грушку їжачок
Наколов на свій ... (бочок).
Тут горобчик скік та скік:
Груш чекав він цілий ... (рік).
Ще й собі у фартушок
Назбираю я ... (грушок).*

*Кілька бджілок прилетіло –
з'їсти грушок ... (закортіло)
І рогата коза
Хоче груш – не гарбуза.*

*Сіли разом у рядок –
Діда хвалимо й ... (садок).*

Їжачки

*Їжачиха й їжачок
Мають десять ... (діточок)
А малі їжаченята
Схожі всі на маму й ... (тата).*

*Мусять їжитися їдко,
Щоб не з'їла їх сусідка.
Хай лисиця хитра знає,
Що на неї тут чекає.*

*Ми хоробрі їжачки
Їй покажем ... (колючки).*

Ялинка

*І особлива, і чарівна,
Як королева, чи ... (царівна).
Гілок од інею не видно,
Тоді вона, звичайно, ... (срібна).*

*А пташка змерзла і голодна,
Бо видалась зима ... (холодна).
А на ставочках скресла крига,
Тоді, ми знаємо, - ... (відлига).*

*І щезнуть вітри та морози,
Закапають з бурульок ... (сльози).
Вона тепер така смішна,
Бо незабаром йде ... (весна)*

Весна

*До нас іде весна чудова,
Весела, світла, ... (веселкова).
Скрізь стало радісно і світло,
Все навкруги нараз... (розквітло).
І світить сонечко згори
На поле, ліс і на... (двори).
Зазеленіло зразу всюди,
Беруться до роботи... (люди).
Бо й приказка така існує –
Що день весняний рік... (годує).*

*І от весна іде по краю:
Уже фіалка... (зацвітає),
І скоро сад увесь розквітне,
Бо гріє сонечко... (привітно).
Весна багато вже зробила:
Всю землю дощикою... (умила),
І квіти всюди зацвіли,
Щоб рідний край пташки... (знайшли).
Така в весни велика сила -
Вона чудова, гарна, ... (мила).*

*Усі ми любимо весну,
Привітну, теплу, ... (осяйну).
Прийди до нас, весна чарівна,
Прекрасна, радісна і ... (дивна)!
Ми скажем добрих слів багато,
Приходь, весна, до нас на ... (свято)!*

Додаток 1. Гра «Азбука віршування»

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши вірш:

<i>Моя рідна _____</i>	<i>земля, країна</i>
<i>Край тополь і _____</i>	<i>дубів, калини, каштанів</i>
<i>Тут зелені _____</i>	<i>ліси, гаї, поля</i>
<i>І росисті _____</i>	<i>долини, луки, трави</i>

Підкресли прикметники.

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши вірш:

<i>Моя рідна _____</i>	<i>земля, країна</i>
<i>Край тополь і _____</i>	<i>дубів, калини, каштанів</i>
<i>Тут зелені _____</i>	<i>ліси, гаї, поля</i>
<i>І росисті _____</i>	<i>долини, луки, трави</i>

Підкресли прикметники.

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши вірш:

<i>Моя рідна _____</i>	<i>земля, країна</i>
<i>Край тополь і _____</i>	<i>дубів, калини, каштанів</i>
<i>Тут зелені _____</i>	<i>ліси, гаї, поля</i>

<i>І росисті _____</i>	<i>долини, луки, трави</i>
------------------------	----------------------------

*Підкресли прикметники.
Азбука віршування для поетів – початківців*

З правої колонки добери слово і допиши віри:

<i>Заливається дзвоник _____</i>	<i>протяжно, весело</i>
<i>Кличе він у незвіданий _____</i>	<i>край, світ</i>
<i>У серцях школярів він _____</i>	<i>навічно, назавжди</i>
<i>Залишає свій сонячний _____</i>	<i>слід, промінчик</i>

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши віри:

<i>Заливається дзвоник _____</i>	<i>протяжно, весело</i>
<i>Кличе він у незвіданий _____</i>	<i>край, світ</i>
<i>У серцях школярів він _____</i>	<i>навічно, назавжди</i>
<i>Залишає свій сонячний _____</i>	<i>слід, промінчик</i>

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши віри:

<i>Заливається дзвоник _____</i>	<i>протяжно, весело</i>

<i>Кличе він у незвіданий _____</i>	<i>край, світ</i>
<i>У серцях школярів він _____</i>	<i>навічно, назавжди</i>
<i>Залишає свій сонячний _____</i>	<i>слід, промінчик</i>

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши вірш:

<i>В кожному пору ліс _____</i>	<i>прекрасний, чарівний</i>
<i>Навесні він світлий, _____</i>	<i>зелений, дивний, темний</i>
<i>Море звуків _____</i>	<i>оживає, чується</i>
<i>Море квітів _____</i>	<i>розквітає, стелиться</i>

Підкресли прикметники.

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши вірш:

<i>В кожному пору ліс _____</i>	<i>прекрасний, чарівний</i>
<i>Навесні він світлий, _____</i>	<i>зелений, дивний, темний</i>
<i>Море звуків _____</i>	<i>оживає, чується</i>
<i>Море квітів _____</i>	<i>розквітає, стелиться</i>

Підкресли прикметники.

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши вірш:

<i>Восени ліс _____</i>	<i>поетичний, золотий</i>
<i>Кольоровий і _____</i>	<i>зелений, незвичний</i>
<i>Листя з дерева _____</i>	<i>падає, сиплеться, злітає</i>
<i>Всі стежинки _____</i>	<i>застеляє, покрило</i>

Підкресли дієслова.

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши вірш:

<i>Восени ліс _____</i>	<i>поетичний, золотий</i>
<i>Кольоровий і _____</i>	<i>зелений, незвичний</i>
<i>Листя з дерева _____</i>	<i>падає, сиплеться, злітає</i>
<i>Всі стежинки _____</i>	<i>застеляє, покрило</i>

--	--

Підкресли дієслова.

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши вірш:

<i>А зимою ліс _____</i>	<i>чудовий, засніжений</i>
<i>Мовчазний і ще _____</i>	<i>холодний, сплячий, казковий</i>
<i>Всі дерева сплять і _____</i>	<i>мріють, мерзнуть</i>
<i>Лиш ялинки _____</i>	<i>радіють, зеленіють</i>

Підкресли прикметники.

Азбука віршування для поетів – початківців

З правої колонки добери слово і допиши вірш:

<i>А зимою ліс _____</i>	<i>чудовий, засніжений</i>
<i>Мовчазний і ще _____</i>	<i>холодний, сплячий, казковий</i>
<i>Всі дерева сплять і _____</i>	<i>мріють, мерзнуть</i>
<i>Лиш ялинки _____</i>	<i>радіють, зеленіють</i>

Підкресли прикметники.